

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddetek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25,—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Avstrija ob dveh važnih obletnicah

Na današnji dan pred tremi leti se je zasedbo kancelarjeve palače na Dunaju in z umorom kancelarja dr. Dollfusa začel oboroženi upor narodnega socializma v Avstriji. Cilj upora je bil, da bi se s silo izvedla priključitev Avstrije k Nemčiji in se na ta način postavila Evropa pred izvršeno dejstvo. Če bi se tudi revolucija posrečila, bi se morda ta cilj ne dal v celoti izvesti, vsekakor pa bi postala Avstrija narodno-socialistična država, ki bi bila le na videz samostojna, v resnici pa ekspozitura rajha. Odločni odpor avstrijske vojske je preprečil načrte avstrijskih Hitlerjevcev. Vrednotenje upora so romali v zapore, deloma pa zbežali v inozemstvo. Enako je

Konkordat u skupščini sprejet

Narodna skupščina je včeraj nadaljevala in končala razpravo o konkordatu — Pri načelnem glasovanju je bilo 166 glasov za in 128 proti, pri zaključnem pa 167 za in 129 proti

Beograd, 23. julija. o. Ob napeti pozornosti vse javnosti je narodna skupščina danes nadaljevala in končala razpravo o konkordatu. Dopoldanska seja je bila posvečena še splošni debati. Zavlekla se je do 15. ure, ker so hoteli debato vsekakor že na tej seji končati, tako da bi se na popoldanski takoj začelo glasovanje. Tako se je tudi zgodilo. Nekateri prijavljeni govorniki iz večinskega kluba so se odrekli besedi, tako da so prišli na vrsto le opozicijski govorniki,

Posl. Rista Grdjić (JNS) je obširno govoril o poročilu notranjega ministristva o dogodkih pri Saborni cerkvi, ki je bilo predloženo včeraj v senatu. Protestiral je, da se narodni poslanci, ki so znani po svojem patriotizmu in ki so prelivali kri za to državo, označujejo za subverzivne elemente. Potem je podrobno razpravljal o konkordatu. Omenjal je spore med Vatikanom ter Nemčijo in Poljsko ter izrazil bojazan, da utegne priti do sličnih nesporazumljenj tudi v Jugoslaviji.

Posl. Radivoje Nikolić (demokrat) je kri-

Glasovanje je bilo končano ob 18.45, nakar je predsednik Čirić takoj objavil izid. Glasovalo je skupno 294 poslancev. Od teh je oddalo svoj glas za odobritev konkordata 166, proti odobritvi konkordata pa 128 poslancev. Vlada večina je sprejela izid glasovanja s ploskanjem in ovacijami vladi, opozicija pa s protesti.

Ko se je dvorana malo pomirila, je predsednik objavil, da se bo takoj pričela podrobna razprava. V podrobni razpravi se ni nihče javil k besedi

in ob 19. je bilo že zaključeno glasovanje. Glasovalo je sedaj 296 poslancev in sicer 167 za, 129 pa proti. S tem je bil konkordat v narodni skupščini definitivno odobren.

Predsednik je par minut po 19. zaključil sejo in napovedal, da bo prihodnja sklicana pismeno z dnevnim redom: 1. predlog zakona o ugodnosti in pravicah nosilcev Karadjordjeve zveze z meči in 2. poročilo odbora za prošnje in pritožbe.

Patriarh Varnava umrl

Beograd, 24. julija. d. Po dvodnevni agoniji je Nj. Sv. patriarh Varnava, poglavar pravoslavne cerkve v Jugoslaviji, nocoj točno o polnoči brez smrtnega boja preminul. Umrl je v 57. letu starosti in v 8. letu svojega vladanja.

bilo tudi z aktivnimi udeleženci, kolikor jih je bilo mogoče dognati.

Dve leti sta potekali po tej tragediji, preden se je moglo vprašanje avstrijskih narodnih socialistov zopet obravnavati za zeleno mizo. Razvoj mednarodnega položaja in nekatere druge okolnosti so dovedli lani do pogajanj med Dunajem in Berlinom in končno do znanega sporazuma dne 11. julija 1936. To je v avstrijskem političnem življenju zadnjih let brez dvoma najpomembnejši dogodek, zato bo gotovo zanimivo in poučno, ako pogledamo, kakšen je položaj danes, tri leta po krvavem razdoru in eno leto po zopetni spravi.

Razumljivo je, da se avstrijski isti ob teh obletnicah bolj »omajinijo« sprave kakor razdora. Vendar so v svojih komentarjih in sodbah zelo rezervirani. Osebnost glasilca kancelarja Schuschnigga »Neuigkeits-Weltblatt« je pri tej priliki poudarilo, da »je avstrijska vlada že davno izrekla svojo poslednjo besedo o avstrijskem narodnem socializmu ki je za vedno izključeno iz političnega življenja Avstrije«. Nekoliko manj energično se izražajo ostali režimski listi, vendar se tudi ti vsi delajo, kakor da so prepričani, da je za vedno utonila zvezda avstrijskega narodnega socializma, saj se je z lanskim sporazumom Nemčija slovesno odrekla vsakemu vmešavanju v avstrijske notranje zadeve...

Povodom obletnice lanskega sporazuma so prinesli listi tudi izjave nemškega poslanika na Dunaju Pavena in avstrijskega ministra Glaise-Horstenaus. Von Papen spada med glavne tvorce sporazuma, zato je razumljivo, da bi rad prikazal njegove sadove v čim lepši luči. Po njegovem mnenju leži težišče sporazuma bolj v mednarodni, kakor v notranji politiki. Avstrija ima svoje poslanstvo v jugovzhodni Evropi. Da more to poslanstvo vršiti, mora biti samostojna in svojska, pri tem pa v pristrnem bratskem razmerju do rajha. Ideja anšlusa v prvotnem smislu ni več na mestu, pač pa pomeni sporazum od 11. julija l. l. važno etapo v reševanju nemškega vprašanja, ki je usodno vprašanje za vso Evropo. Ne da se rešiti, ako se ne reši prej avstrijsko vprašanje tako, da bosta zadovoljna oba nemška naroda, oni v Avstriji in oni v rajhu.

V enakem dvoimnem smislu se je o vrednosti in sadovih sporazuma izrazil minister Glaise-Horstenaus, ki je baš na osnovi tega sporazuma postal član avstrijske vlade kot zastopnik takozvanih nacionalnih krogov. On zlasti poudarja, da Nemčija tudi v dobi propagande za anšlus nikdar ni mislila na kako nasilno priključitev. V razgovorih z različnimi nemškimi politiki in državniki je dobil prepričanje, da je njihov »čut odgovornosti za mir močnejši od trenutnega nezadovoljenja na obeh straneh«.

Ta različna mnenja najbolje kažejo, kako velik je še prepad med obema državama, kako veliko še vedno medsebojno nezaupanje in kako velika še naprostostva med Hitlerizmom in sedanjim režimom v Avstriji. Še vedno so močnejše posledice dogodkov pred tremi leti, kakor pa posledice lani sklenjenega sporazuma. Da je res tako, o tem oriča tudi govor kancelarja Schuschnigga, ki je bil pretekli teden gost inozemskih novinarjev na Dunaju. V svojem govoru se niti z besedo ni dotaknil lanskega sporazuma. Govoril je o zunanji in notranji politiki Avstrije. Aludirajoč na Hitlerjev govor ob letošnji obletnici prevzema oblasti v Nemčiji, je Schuschnigg

ki so govorili proti odobritvi konkordata.

Napetost in zanimanje sta dosegla višek na popoldanski seji, ki se je začela ob 18. Kar se zgodilo le v izjemnih primerih, se je zgodilo to pot, da so bile namreč točno ob napovedanem času že vse klopi v skupščinski dvorani zasedene. Rekorden je bil tudi naval na galerije. Kljub skrajni napetosti je glasovanje poteklo v popolnem redu in brez vsakega incidenta. Pri načelnem glasovanju se je 166 poslancev izreklo za in 128 poslancev proti odobritvi konkordata. Ker se pri podrobni razpravi nihče ni javil k besedi, je takoj sledilo zaključno glasovanje, ki je dalo 167 glasov za in 129 glasov proti odobritvi.

Ko je razglasil izid glasovanja, je predsednik Čirić sejo zaključil in sporočil, da bo prihodnjo sklical pismeno. Po splošnem prepričanju se bo to zgodilo šele jeseni, tako da je odšla skušnja nocoj na poletne počitnice.

Potek seje

Beograd, 23. julija. p. Današnja seja narodne skupščine, ki se je pričela kmalu po 9. uri dopoldne, je bila zopet zelo živahna: in mestoma burna, zlasti med obširnimi govorom dr. Voje Janjića predsednika odbora za proučevanje konkordata, ki je danes nastopil proti odobritvi predloženega konkordata. Do prerakanja je prišlo tudi ob priliki govora nar. posl. Vojka Cvrkića (JRZ), ki je v imenu vladne večine odgovoril dr. Janjiću.

H konkordatu je danes prvi govoril poslanec Milenko Glišović (Delovni klub), ki je kritiziral konkordat, govoril o zaslugah pravoslavne cerkve in izjavil, da bo glasoval proti konkordatu.

Tudi posl. Djordje Petković (JNS) je kritiziral konkordat in izrazil bojazan, da bi mogla njegova ratifikacija škodovati verskemu miru. Analiziral je nato posamezne določbe konkordata in utemeljeval svoje pomisleke proti njim.

Prvo in drugo glasovanje

Z ogromno napetostjo je vsa javnost pričakovala za 18. uro napovedano nadaljevanje seje, ko se je imelo pričeti glasovanje. Že mnogo poprej so bile galerije zasedene do zadnjega kotička. V novinarski loži je vladala prava gneča, ker so bili poleg domačih navzoči tudi številni tuji novinarji. Tudi diplomatska loža je bila tokrat dobro zasedena. Prisotnih je bilo večje število diplomatskih predstavnikov, med njimi italijanski, avstrijski in madžarski poslaniki.

Narodni poslanci so se začeli zbirati že kmalu po 17. Vsi klubi so kontrolirali prisotnost svojih članov. Nervoznost je naraščala od minute do minute in je dosegla vrhunec, ko je ob

poudaril, da od avstrijske politike zares ni pričakovati nobenih presenečenj. Svoj kot prej je njen glavni cilj utrditev državne neodvisnosti. Ker je evropski mir važen pogoj za neodvisnost in samostojnost Avstrije, poudarja in bo poudarila Avstrija z vsemi silami prizadevanje za ohranitev mira. Avstrija je majhna država, a tudi ne želi postati večja. Med kancelarjevimi notranje-političnimi izjavami je izzvala največjo pozornost njegovo priznanje, da znana papeževa okrožnica »Quadragesimo anno« ne nudi zadostne osnove za ureditev države. Ona daje sicer smernice za socialne reforme,

tiziral konkordat s stališča slovanskega Balkana.

Posl. Jovan Zdravković (demokrat) je očital vladi, da v konkordatu nismo v dovoljni meri zaščiteni državni in nacionalni interesi.

Govor posl. dr. Janjića

Ob veliki pozornosti vse zbornice je stopil za govorniški pult dr. Vojislav Janjić, ki je spadal do pred par dnevi med voditelje JRZ in je bil zato od vladne večine izvoljen tudi za predsednika skupščinskega odbora za proučevanje konkordata. Njegov nastop je pozdravila opozicija s ploskanjem vladna večina pa s hladnim molkom. V svojem obširnem in temperamentnem govoru je dr. Janjić ostro kritiziral konkordat. Med drugim je primerjal današnji položaj s položajem na današnji dan pred 23 leti, ko je Avstro-Ogrska poslala Srbiji znani ultimatum. Kakor je takrat Srbija ultimat odklonila, tako bi morala tudi danes Jugoslavija odkloniti konkordat. Obširno se je bavil tudi z dogodki pri Saborni cerkvi in zavračal trditve beograjske policije. Daljša izjava je posvetil odnosom Jugoslavije do Vatikana in med drugim navajal kako je bil pred 10 leti kot bivši minister in kot predsednik delegacije določen, da vodi pogajanja za sklenitev konkordata. Podrobno je opisoval potek teh pogajanj in zatrjeval, da bi lahko vsi narodni poslanci mirne duše glasovali za isti konkordat, o katerem je on vodil pogajanja. Omenjal je, kako je takrat tedanje ministre Mišo Trifunovića, Momčila Ninčevića ter Stjepana in Pavla Radića pozval na konferenco v znanjem ministristvu, kjer je obširno poročal o poteku in razvoju pogajanj za konkordat. Pokojni Stjepan Radić ga je takrat ostel, da je »arhiklerikalec, ker zagovarja take določbe. Enako je ozmerjal Stjepan Radić tudi Mišo Trifunovića.

Zadnji govornik je bil Voj. Cvrkić (JRZ), ki je ostro odgovarjal dr. Janjiću in polemiziral z njegovo kritiko konkordata.

S tem je bila načelna razprava končana in je predsednik ob 15. sejo prekinil ter napovedal nadaljevanje za 18. uro, ko bo takoj glasovanje. Zato je pozval poslance, naj pridejo točno.

18. zadonel skupščinski zvonec, pozivajoč poslance k seji.

Ob 18.04 je predsednik Čirić otvoril sejo in napovedal, da bo sedaj glasovanje o konkordatu v načelu. Ape-liral je na narodne poslance, naj mirno spremljajo glasovanje in se izognejo vsakemu prerakanju. Nato je pozval tajnika skupščine Dragana Damića, da je po imenu pozival poslance, ki so nato oddajali svoje glasove za ali proti. Ko je prvi poslanec JRZ glasoval proti, ga je opozicija viharno aplavdirala, enako tudi druge poslance JRZ, ki so glasovali proti ratifikaciji. Kontrola nad glasovanjem je izvajal v imenu opozicije Mirko Urošević, v imenu vladne večine pa Jevrem Tomić.

ne pa tudi za zadovoljivo organizacijo državnega ustroja. Končno je izrazil še upanje, da bo stanovska ureditev Avstrije v enem letu dovršena in da bo potem mogoče razpisati volitve za vsa stanovska zastopstva.

Kakor že rečeno, kancelar ob tej priliki ni omenil lanskega sporazuma z Nemčijo, čeprav so ravno takrat o njegovi obletnici pisali vsi listi. Enako značilno je, da se tudi sedanji odnošajev do Nemčije ni dotaknil. Ta njegov molk je najboljši dokaz, da trenja v medsebojnem razmerju obeh nemških držav kljub formalni spravi trajajo še dalje.

Senat o konkordatu še ne bo razpravljajl

Sporočilo predsednika vlade v klubu JRZ — Senatu bo konkordat predložen šele jeseni

Beograd, 23. julija. a. Takoj po končani seji narodne skupščine se je sestal poslan-ski klub JRZ. Na seji se je predsednik vlade dr. Stojadinović zahvalil poslancem, da so izglasovali konkordat. Rekel je med drugim:

»Vi ste poslušali moje nasvete in ste glasovali za konkordat, čeprav vam ta sklep ni bil lahek. Govorili in agitirali so zoper vas in vam grozili tako s cerkvene strani kakor z ulice. Junaško in dostojanstveno ste vzdržali vse te napade. Čestitam vam. S tako krepkimi značajmi, kakršni so zdaj zbrani v tem klubu, je naša stranka pokazala, da je dorasla velikim nalogam in da lahko vodi državno politiko. Boj, ki smo ga te dni vodili, nam je bil vsiljen. Nismo si ga želeli, morali pa smo pobrat; rokovali, ki nam je bila vržena.«

V nadaljnjih izjavanjih je predsednik vlade kritiziral stališče poslankega kluba JNS v katerem sta tudi Bogoljub Jevtić in dr. Auer, od katerih je prvi konkordat sklenil, drugi pa podpisal. »Ako mi konkordat ne bi predložili narodni skupščini, bi nas JNS gotovo obtožila, da ne delamo po sporočilu Velikega krajca.«

Dr. Stojadinović se je toplo zahvalil poslancem JRZ, da so glasovali za konkordat in s tem tudi njemu izkazali zaupanje. To zaupanje hoče upravičiti. Nato je nadaljeval:

»Kar mislim glede konkordata takoj storiti je to, da ga ne bom takoj predložil senatu. Med tem časom, ki mi bo na razpolago, pa z njim še enkrat poizkusiti da se s srbsko pravoslavno cerkvijo dogovorim. Med namj ni nikogar, absolutno nikogar, namjanj pa bi mogel jaz želeli prepri in boj s srbsko pravoslavno cerkvijo.

Svetemu arhierijskemu saboru sem stavil 30. prejšnjega meseca nekatere predloge. Sveti arhierijski sabor mi je odgovoril 13. t. m. V svojem odgovoru pravi, da zaradi slabosti Nj. svetosti patriarha že po samih cerkvenih kanonih sveti arhierijski sabor sploh ne more zasedati in obvezno sklepati. Zato sabor tudi ne more izpremeniti: svojega prejšnjega sklepa. Te razloge sv. arhierijskega sabora moramo upoštevati. Želim počakati, da bo sveti arhierijski sabor mogel obvezno sklepati. Konkordat

je ležal na moji mizi dve leti. Zato more počakati še kakšen mesec. Zdaj, ko imamo vaš sklep in ko nismo pod nobenim pritiskom, kako naj delamo, ne od pravoslavne cerkve ne od pritiska ulice, se to lahko zgodi. Predlagam, da za nekaj časa vprašanje konkordata odložimo z dnevnega reda. Pokazali smo dovolj dobre in čvrste volje, da s konkordatom proderemo, vendar moramo vsi želeli, da se to zgodi v lepšem in pomirijivejšem razpoloženju našega ljudstva.«

Tudi senat odhaja na počitnice

Beograd, 23. julija. p. Senat je imel danes popoldne ob 18. kratko sejo, na kateri je bila končana razprava o predlogu zakona o gospodarskih združenjih. Zakon je bil v načelu in podrobnostih brez nadaljnje debate soglasno sprejet. Predsednik je nato sporočil, da bo prihodnja seja sklicana pismeno potom. »Kdaj bo prišel na dnevni red zakon o prekrških, še ni znano.

Izključitve iz JRZ

Beograd, 23. julija. AA. Nocoj ob 19. uri je bila plenarna seja poslanskega kluba JRZ. Predsednik vlade se je s toplimi besedami zahvalil poslancem JRZ za zaupanje, ki so mu ga izkazali z današnjim složnim glasovanjem v narodni skupščini. Plenum kluba je pozdravil z enodušnim ploskanjem izvajanja predsednika kraljevske vlade, ki je v svojem govoru tudi izjavil, da o zakonskem predlogu o konkordatu senat za enkrat ne bo sklepal.

Nato je na predlog predsednika Dragice Cvetkovića klub enodušno izključil iz članstva zaradi kršitve klubske discipline poslance Bogdana Petrovića, Jakša Božića, Simu Budimira, Momčila Sekića, dr. Bogdana Erecgovca, Stevana Trpkovića, Jovana Arandjelovića, Strahinjio Borisavljevića, Petra Galogažo, Branka Vasiljevića, Stojana Krstića, Dušana Popovića, Milivoja Stepanovića, Petra Staiševića in Todoru Mihajlovića.

Francoski protest v Berlinu

Nenadno poslabšanje francosko-nemških odnošajev zaradi nemških obdolžitvev o pošiljanju francoskih prostovoljcev v Španijo

Pariz, 23. julija. g. Trditve nemškega tiska, da je iz Francije odšlo v Španijo 800 francoskih prostovoljcev, se na merodajnem mestu in v tisku odločno dementirajo.

Spor med Nemčijo in Francijo, ki je nastal zaradi napadov nemškega tiska proti Franciji vsled dozdevne prekršitve nevtralnosti v španski državljanski vojni, se čim dalje bolj poostreje. Francoski poslanik François Poncet v Berlinu je dobil nalog, naj protestira pri nemški vladi zaradi trditve nemškega tiska, da je poslala Francija v Španijo svojo tujsko legijo. Francoska vlada je poslala v Berlin službeni demantij teh vesti, pa ga ni objavil niti nemški službeni tiskovni urad niti ga niso objavili nemški listi. Zato ugotavljajo pariski listi, da je to prvi primer, ko je kaka vlada popolnoma ignorirala službeni demantij druge vlade. Tudi francosko zunanje ministrstvo vidi v tem izrazito neprijeteljsko dejanje. Polslužbeni »Petit Parisien« pravi, da onemogoča tako postopanje vsak sporazum v odboru za nevmešanje, zaradi česar je upanje v kompromis zelo majhno.

»Völkischer Beobachter« tudi v svojem današnjem uvodniku ne upošteva kategoričnega demantija francoske vlade, pač pa ponavlja svoje trditve in pripisuje Franciji celo namen, da hoče izvršiti napad na španski Maroko. »Völkischer Beobachter« in »Berliner Tageblatt« sta objavila sporočilo DNB o francoskem demantiju ter pravi, da »Francija pobija dejstvo, do čim je pošiljanje francoske tujske legije v Španijo dokazano«.

Berlin, 23. julija. AA. Francoski veleposlanik je popoldne obiskal nemško zunanje ministrstvo in v imenu svoje vlade

odločno protestiral proti lažnim navedbam narodno-socialističnega tiska, čes, da je oddelke francoske tujske legije odpotoval v Španijo. Razen tega je francoski veleposlanik izrazil začudenje, ker so mogli listi razširjati podobne laži, čeprav je francoska vlada objavila o tem uraden in odločen demantij.

Italijanski očitki Parizu in Moskvi

Milan, 23. julija. AA. V svojem današnjem komentarju vprašanja nevmešavanja poudarja »Corriere della Sera«, da potrjuje vsi dogodki domnevo, da skušajo v Parizu in Moskvi onemogočiti vsak resen sporazum v tej zadevi. Iz Francije in Sovjetske unije pošiljajo še nadalje španskim republikancem prostovoljce in municijo. Francija in Rusija želita s svojimi manevri v Londonu pridobiti čas, da bi čimbolje oskrbeli valencijsko vlado.

Seja tehničnega pododbora za nevmešavanja

London, 23. julija. AA. Ob 11. dopoldne je imel v znanjem ministristvu sejo tehničnega pododbora, ki ima nalogo proučiti vprašanje nadzornikov v španskih lukah. Posl. »zne države so zastopali pomorski atašee in tajniki poslanstev«.

Obisk rumunskega kralja v Bruslju

Bruselj, 23. julija. AA. Rumunski kralj Karol II. bo prišel v ponedeljek iz Londona v Bruselj. Kralj potuje incognito.

